

Boekverslag *Bint* (F. Bordewijk)

Miriam Lommen

© havovwo.nl (april 2002)

Beschrijving

Primaire gegevens

Auteur: F. Bordewijk
Titel: *Bint*
Verschenen in: 1934
Aantal blz.: 80
Leestijd: ongeveer 4 uur (?)
Uitgelezen op: 2 augustus 2001



Verantwoording van de keuze

Als eerste heb ik gekeken welke geschikte boeken we thuis hadden liggen. Dat waren er voor zover ik heb gekeken twee: 'Kaas' van W. Elsschot en 'Bint' van F. Bordewijk. Ik had van iemand die Kaas had gelezen gehoord dat het een nogal saai verhaal was en toen ik hoorde waar het over ging sprak het me ook helemaal niet aan. Toen bleef alleen 'Bint' nog over. Na de achterkant van het boek te hebben gelezen leek het me best interessant en ben ik begonnen met lezen.

Verwachtingen vooraf

Zoals ik hierboven al schreef leek het me wel een redelijk leuk en interessant onderwerp. Ik verwachtte wel dat het saai zou zijn, doordat het zo oud was. Ik dacht dat het taalgebruik wel moeilijk zou zijn en daarom leek het me ook al wat saai.

Eerste reactie achteraf

Ik vond het best meevallen. Het was minder saai dan ik had verwacht, al was het niet echt heel boeiend. Ik vond het verhaal best wel leuk en zeker apart. Dat aparte lag aan de manier van schrijven en ook wel aan het verhaal zelf. Ik vond het zozegd wel te doen.

Korte samenvatting van de inhoud

De Bree is een leraar Nederlands, die vanaf november les gaat geven op de school van Bint. Hij werkt thuis aan een studie over Anna Maria van Schuurman en gaat naar de school voor afleiding en om meer met de werkelijkheid in contact te komen. De favoriete klas van de directeur Bint, 4D, had namelijk de vorige leraar Nederlands, Van Flee, weggepest. Er heerst een streng regime op de school van Bint, waarbij orde en tucht belangrijk zijn. Ook De Bree handhaaft dit regime in alle klassen die hij heeft. Hij ziet de klassen als wezens en noemt ze 'de grauwe', 'de bruine', 'de bloemenklas' en 'de hel'. In de laatstgenoemde klas verklaart hij meteen de oorlog tussen hen, om problemen te voorkomen. Zijn tactiek werkt inderdaad, want met de korte bevelen die hij geeft werkt de klas het beste. Tegen de kerstvakantie aan komen er zelfs leerlingen vragen of hij vrede wil sluiten, maar het antwoord hierop is en blijft nee. Tijdens de rapportvergaderingen besluiten de leraren om een jongen, Van Beek, een onvoldoende te geven, ondanks zijn dreigement om dan zelfmoord te plegen. Inderdaad maakt de jongen zichzelf van kant en Bint voorspelt moeilijkheden na de vakantie omtrent Van Beek. Na de kerstvakantie breekt er een opstand uit onder de leerlingen, die met opzet wordt neergeslagen door 'de hel'. Dit heeft Bint namelijk met hen afgesproken, dus 'de hel' wordt vervolgens beloond. Er komt nog een jaarlijks reisje rond Pasen via Bergen op Zoom en België naar Noord-Frankrijk. Oorspronkelijk kan De Bree niet mee, maar doordat leraar Remigius eerder vader wordt dan verwacht, krijgt Van Bree de helft van 'de hel' onder zijn hoede. Het verloopt redelijk goed allemaal. Aan het eind van het schooljaar vraagt Bint of hij nog een jaar langer wil blijven. In eerste instantie weigert De Bree een herbenoeming, omdat het de bedoeling was geweest om slechts dit schooljaar vol te maken. Later denkt hij nog eens terug over het afgelopen jaar en bedenkt zich dan. Hij stuurt een briefje naar Bint waarin hij meldt nog een jaar op zijn school vol te maken. Bij het begin van het nieuwe jaar is Bint verdwenen en staat Donkers op zijn plaats als directeur. Bint zijn vertrek blijkt te maken te hebben met de dood van Van Beek.

Boekverslag *Bint* (F. Bordewijk)

Miriam Lommen

© havovwo.nl (april 2002)

'De hel', de voormalige 4D is nu 5C geworden. Door te zien wat voor een volwassen kerels (met uitzondering van Schattenkeinder, een lomp maar volwassen meisje) het zijn geworden, doet De Bree zo goed dat hij met Bint zijn systeem wil blijven werken.

De Bree probeert tot twee maal toe Bint te spreken te krijgen, maar slaagt hier niet in. Dan wordt hem duidelijk dat Bint wil dat de school door moet gaan zoals het voorgaande jaren ging met zijn ziel in de school, en De Bree gaat met nog meer wilskracht dan anders al vroeg op weg naar school.

Verdieping

Tijd en ruimte

Het verhaal speelt zich af rond de tijd waarin het is geschreven, 1934. Dit is de tijd van de economische crisis, armoede is dan ook te merken (het enige meisje uit 4D, 'de hel' heeft slechts flarden van boeken, volledig versleten, en de ontslagen conciërge en schoonmaakster bedelen aan de deur omdat ze geen steun krijgen). 1934 is ook de tijd van het opkomend nationalisme. Het was Bints doel om de leerlingen van zijn school er voor op te leiden niet bang te zijn in de maatschappij waarin korte bevelen gegeven worden. 'De hel' zou dan ook perfect functioneren in de maatschappij.

De vertelde tijd is ongeveer een schooljaar. Er is over het algemeen een continu tijdsverloop al gaan schoolvakanties voorbij zonder dat er bij stil wordt gestaan. De tijdsvolgorde is chronologisch. Er is een terugblik, namelijk als De Bree terugdenkt aan de leerling Van Beek, die zelfmoord heeft gepleegd. Er is een soort blik vooruit als De Bree denkt hoe de leerlingen zich over 10 jaar in de maatschappij zullen gedragen. Het verhaal speelt zich af in een schoolgebouw, van een middelbare school, waarschijnlijk in een grote stad. Het gebouw is koud, kil en verlaten. Er wordt slechts aan enkele klassen les gegeven. Verder speelt het verhaal nog op plaatsen in Nederland, België en Noord-Frankrijk, als de klassen op schoolreisje zijn.

De wijze van vertellen

Het verhaal is geschreven in hij-perspectief. De ene keer is Bint de hij, de andere keer De Bree. Er is echter maar een verhaallijn, en dat wordt gezien door de ogen van Bint.

Thema en motieven

Het thema van het boek is naar mijn mening geestelijke weerbaarheid. Ik bedoel daarmee dat de mens in de periode waarin het boek afspeelt, tussen de Eerste en de Tweede wereldoorlog in, rond de economische crisis van gekheid niet wist bij welke groep zij zich wilde aansluiten, of hoe zij zich wilde gedragen. Het nationaal-socialisme kwam op, en veel mensen sloten zich zonder er bij na te denken aan bij deze partij, in de hoop op meer welvaart. Bint probeert via tucht maatschappelijke reuzen te kweken, die niet bang zijn in de maatschappij, wat hem voor een groot deel is gelukt, want de saamhorigheid is ontzettend hoog in zijn favoriete klas.

Het thema is ook fascisme: het fascisme laat mensen namelijk onmenselijke dingen doen.

Wat ook een belangrijke motieven zijn, zijn orde en tucht.

Personages

De Bree De Bree is een rustige, pijp rokende man, die een jaar wat afleiding wil en meer in contact wil komen met de werkelijkheid en daarom gaat lesgeven. De Bree zijn eerezucht is zijn wetenschap. Wat ook opvalt is dat hij bijna aseksueel leeft. De Bree heeft respect voor Bint en zijn idee over de tucht in het schoolsysteem.

Bint Bint is de oude, rietmagere directeur (met een grauwe sik) van een middelbare school. Hij heeft vijf jaar geleden een nieuw systeem bedacht waar orde en tucht moeten zorgen voor maatschappelijke reuzen. Met de reuzen bedoelt hij dat zij niet bang zijn voor de maatschappij, en dat er een hoge mate van saamhorigheid is. Hij haat namelijk de bandenloosheid en de verwildering van de tijd waarin hij leeft. Bint is een man met principes.

Boekverslag *Bint* (F. Bordewijk)

Miriam Lommen

© havovwo.nl (april 2002)

Titel, ondertitel en motto

De titel 'Bint' is heel gemakkelijk te verklaren. Het hele boek gaat namelijk over Bint en zijn systeem: Bint is de directeur van een school waar een systeem van ijzere discipline heerst. De ik-persoon komt op die school werken en heeft veel waardering voor Bint en zijn systeem. Hij is heel belangrijk in het boek.

De ondertitel is: 'Roman van een zender'. Hieruit wordt duidelijk dat de schrijver het verhaal aan iemand heeft opgedragen. Aan wie blijkt uit het motto: 'Aan mijn rector en zijn staf'.

Relatie tussen tekst en auteur

Vanaf 1918 gaf Ferdinand Bordewijk lessen aan de Handelshogeschool, die de locatie zou vormen voor de roman 'Bint'.

Relatie tussen verschillende teksten

Veel van zijn romans hebben een zekere band met zijn eigen leven. In veel van Bordewijk zijn werk staat de tucht en zelftucht als middel om angst, chaos en desintegratie de baas te worden centraal.

Relatie tussen tekst en context

Hierbij verwijs ik naar het kopje 'Tijd en ruimte' en eventueel 'Thema en motieven'. Hieruit blijkt dat de roman zeker in een bepaalde context past.

De persoonlijke beoordeling

Ik vind het boek redelijk goed te lezen was. Dat komt voornamelijk doordat er niet zo moeilijk taalgebruik en korte zinnen zijn gebruikt. Dit past ook heel goed bij het onderwerp en de sfeer van het verhaal. Ik vind het verhaal heel apart. Ik kan niet echt zeggen dat ik het heel mooi vond, maar toch had het wel iets moois. Ik kon me niet echt heel goed inleven in de hoofdpersoon of in andere mensen uit het verhaal, maar toch voelde ik de sfeer wel tijdens het lezen. Ik vind het onderwerp redelijk interessant. Het is meestal wel interessant om iets te lezen uit een andere tijd waarin een ander regime heerst. Dat het verhaal zich afspeelt op een middelbare school, vind ik ook wel leuk. Je kunt je er een goed voorstelling bij maken. Het was ook wel leuk dat je het verhaal of in dit geval de school een van de andere kant bekijkt, omdat de hoofdpersoon een leraar is en je dus alles vanuit hun ogen ziet. Niet alleen bekijkt je het van een andere kant, maar er is ook sprake van een totaal ander schoolsysteem. Aangezien in het boek een systeem van orde en stalen tucht is.

Er gebeurde op zich niet zo heel veel dingen, in ieder geval niet echt hele grote dingen, maar wel genoeg om het niet saai te laten worden. Ook de gewone gebeurtenissen werden interessant beschreven. Het eind was trouwens een open eind. Ik had zelf niet verwacht dat het zo zou aflopen. Uiteindelijk wijken de beide belangrijkste personen af van hun eigen tucht: Bint stopt met zijn baan als directeur en De Bree blijft toch een jaar langer, ook al heeft hij al gezegd dat hij zeker zou stoppen.

De hoofdpersonen kwamen wel echt over voor mij. Het was gewoon heel realistisch. Hierdoor boeide het boek me ook redelijk. Het taalgebruik was niet echt heel moeilijk en de zinsopbouw past goed bij het verhaal en thema: de zinnen waren kort en krachtig, geen onnodige versiering, net als de stalen tucht dus.

Al met al was het een apart boek waarvan ik de sfeer redelijk goed kon aanvoelen.

Schrijvergegevens

Ferdinand Bordewijk werd geboren op 10 oktober 1884 in Amsterdam. In 1894 verhuisde de familie naar Den Haag, waar hij het gymnasium bezocht. Vervolgens studeerde hij rechten in Leiden. In 1912 promoveerde hij tot doctor in de rechtswetenschappen, en het jaar daarop werd hij beëdigd als advocaat en ging werken op een advocatenkantoor in Rotterdam, dat later een rol zou spelen in de roman *Karakter*.

Vanaf 1918 gaf hij ook lessen aan de Handelshogeschool, en die zou de locatie vormen voor de roman *Bint*.

Het eerste boek dat van zijn hand verscheen was echter een bundel *Fantastische vertellingen*, later gevolgd door een tweede en een derde.

In 1931 verscheen de korte roman *Blokken*, in 1933 *Knorrende Beesten* en in 1934 tenslotte *Bint*. Daarna

Boekverslag Bint (F. Bordewijk)

Miriam Lommen

© havovwo.nl (april 2002)

werden deze drie titels uitsluitend nog in één band gepubliceerd. Na *Rood Paleis* en *De Wingerdrank* verscheen in 1938 Bordewijks meest populaire roman *Karakter*, waarvan een voorstudie onder de titel *Dreiverhaven en Katadreuffe* al in 1928 in het weekblad *De Vrijheid* was gepubliceerd. Pas in 1981 verscheen deze novelle voor het eerst in boekvorm.

Bordewijk was voorzitter van de door de gemeente Den Haag opgerichte Jan Campertstichting ter bevordering van de Nederlandse letterkunde; hij ontving in 1953 de P. C. Hooftprijs en werd in 1954 benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Na zijn dood, op 28 april 1965, werd aan zijn weduwe de Zilveren Penning van de gemeente Den Haag uitgereikt, bij welke gelegenheid de burgemeester er in zijn toespraak aan herinnerde dat Bordewijk verscheidene nieuwe straatnamen voor Den Haag bedacht heeft, namelijk die welke eindigen op 'dreef' en 'horst'.

Van zijn oeuvre mogen, behalve de hierboven genoemde, titels als *Apollyon*, *Eiken van Dodona* en *Bloesemtak* niet onvermeld blijven.